

Kvinden og Samfundet

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund.

Nr. 1.

Kontor: Nørregade 33, St.

2. Januar 1900.

Udgaar hver Tirsdag.

16. Aarg.

Julie Laurberg.

Fotograf.

Hotel du Nord.

Indgang ad Porten. Elevator.

Læge Emmy R. Neukirchs

Tandklinik 10-3.

56, 1., Nørre Farimagsgade.

Hellerup 157. Kl. 10-12.

Redaktionen træffes hver Torsdag
fra Kl. 2-4 paa „Dansk Kvindesam-
fund“s Kontor, Nørregade 33, St.

Glædeligt Nytaar!

Det gamle 8-tal, der har fulgt end-
ogsaa de ældste iblandt os saa trofast
gennem alle Livets Omskiftelser, er
udgaaet af vor Aarstalsbetegnelse. Vi
har faaet et nyt Hundredtal, men al-
ligevel siger de Lærde, at vi ikke
helt er voksede fra det gamle Aar-
hundredes Svøb.

Lad saa være — i det Øjeblik,
vi skriver 1900, føler vi det dog, som
var et nyt Blad vendt, ikke blot i
vort Livs Historie, men i den store
Menneskeheds. Vi føler det, som om
en Dør var bleven aabnet for uende-
lige, uanede Vidder og som om vi da
i alle Tilfælde befandt os paa Tær-
skelen, skuende ud i det vide ukendte.

Der ligger Opgaver ventende paa
os, Opgaver hvis Løsning vil blive
lettet for os gennem det forgangne
Aarhundredes forberedende Arbejde.
Lad os ikke glemme det den Dag,
Sejren vindes! Og idet vi kaster et
taknemligt Blik tilbage paa alt, hvad
der allerede er bleven gravet, plantet,
saaet og heget om, vil særlig „Kvin-
den og Samfundet“ rette en varm og
inderlig Tak til de trofaste Venner, der
gennem en halv Menneskealder ved
deres Interesse har støttet denne „raa-
bende Røst“, som Bladet efter fattig
Evne har villet være. Gid denne
kærlige Interesse ogsaa efter Bladets
udvidede Plan maa vedblive at støtte
os! —

De ny Venner, der er komne til
netop for den udvidede Plans Skyld,
hilse vi hjerteligt velkommen, og idet
vi ønsker dem alle et glædeligt Ny-
aar, beder vi dem, gamle og nye,
virke for et godt Samarbejde og da
først og fremmest for en bedre For-
staaelse mellem de forskellige Lag i
Samfundet. Og den kommer sikkert
denne Forstaaelse, hvis blot alle vi,
der har Kvindens store Sag paa Hjer-
tet, vil søge overfor det store, der
forener os Kvinder, at glemme det
lille, der adskiller. „Det store“, det
er jo Alt, hvad der er sandt menne-
skeligt, og her nærmest det fælles Krav
paa Arbejde — men et Arbejde, der

Tandlæge
Frøken Anna F. Hansen,
Frederiksborggade 34.

kan sikre enhver selvforsørgende Kvinde
en selvstændig, menneskeværdig Eksi-
stens og medborgerlige Rettigheder —
et Arbejde, der ikke trykker os til
Jorden, men med den sande Friheds
styrkende Magt kan virke opdragende
paa alle vore Evner, udvide vor aan-
delige Horisont og vække i vort Hjer-
te Kærlighedens Forstaaelse.

Kærlighed.

Jeg bliver god af Kærlighed,
Jeg bliver blød om Hjertet,
Jeg glemmer alt det onde,
Der en Gang har mig smertet.

Jeg bliver mild af Kærlighed
Og skaansom med at dømme,
Og sidder gerne inde med
Alverdens gode Drømme.

Jeg ydmyg bli'r af Kærlighed
Og ejer gode Tanker,
Og støder ej det Hjer-
te bort,
Der mig imøde banker.

Jeg bliver tro i Kærlighed,
I Tanker og i Færden,
Fordi den er den største Magt,
Der drager gennem Verden.

Jeg Kristen bli'r af Kærlighed,
Den er mit bedste Eje,
Og intet jeg i Verden ved,
Der op med den kan veje.

Paula Herreborg.

Forholdet mellem Forældre
og Børn før og nu.*)

Af Kirstine Frederiksen.

I.

Den pædagogiske Storm, Rousseau
havde rejst i forrige Aarhundrede,
naaede først gennem Tyskland herop;
og som mange af den Tids Reform-
bevægelser begyndte den fra oven.
Den lille Kronprins Frederik maatte
allerede, inden han var fire Aar,
sulte og fryse paa Struensens Anord-
ning. Det gjaldt at hærde Børnene
baade legemligt og aandeligt. I den
foregaaende Tid var man, som Bi-
skop Mynster bemærker i Anledning
af sin egen Opdragelse, gaaet ud
fra den Opfattelse, at Barnenaturen
var i Bund og Grund fordærvet.
Rationalismen rokkede vel denne
Opfattelse, men overvandt den ikke;
og endnu langt ind i dette Aar-
hundrede var Opdragelsen urimelig
streng. Løsenet var: Pligt, Dyd, Mo-
ral; disse Ord blev, siger Frederik

*) Artiklen er udarbejdet for et større
Værk: Danmarks Kultur i 19. Aarhundrede;
den offentliggøres her i en lidt ændret Skik-
kelse og med Udgivernes Samtykke.

Tandlæge
Fru Tofte-Siesbye,
Amagertorv 31.

Hammerich, (født 1809) gentaget saa
ofte, at man blev led ved dem. Af
Pligt bankede Forældrene da Børnene,
om end det sved dem selv i Hjertet.
Som en fattig Kone udtrykte det, da
hun pryglede sin artige lille Pige for
en Katekismuslektie: Pryglene skal
hun have, saa hellere faa dem af mig
end af en fremmed. En nu 80aarig
Præstedatter siger: jeg kunde ikke for-
staa det, naar min Moder, inden hun
straffede mig, sagde: jeg er nødt til
det. Hvorfor var hun nødt til det?
— Frøken Arnesen-Kall (født 1813)
havde som 14aarig Skolepige deltaget
i et harmløst Drilleri mod en Lærer-
inde. I Hjemmet straffede man hende
derfor med ensomt Fængsel og halv
Kost saa længe, til man en Dag fandt
hende besvimet og dødssyg. Selv
Hammerich, der fik en ualmindelig
kærlig og omhyggelig Opdragelse, kla-
ger over, at hans Faders mange urime-
lige Forbud tvang Nødløgen frem
hos ham.

Efter alles Vidnesbyrd — blandt
andre Ingemanns — gjorde den al-
vorlige Opdragelse intet Skaar i Bør-
nenes Kærlighed til Forældrene; men
een Ting gik det dog ud over: Fortrolig-
heden. Bondesønnen Ole Ny-
gaard (født 1827) fortæller, at naar
han og hans Søskende ventede Straf,
bad de — ikke Forældrene om Efter-
givelse af denne — men Vorherre, at
han vilde mildne den, saa at den ikke
skulde blive dem for streng. At tale
til Forældrene uden at være spurgt
faldt ikke Børnene ind, aldrig sad de
ned i Forældrenes Nærværelse, selv
ikke naar de spiste, og aldrig brugte
de det fortrolige du i Tiltale. De æl-
dre benyttede ogsaa en vis stiv Tone
over for de unge. Kontreadmiral Sne-
edorfs Moder tiltaler i et Brev sin halv-
voksne Søn „Kære Sneedorf“. Hauchs
Farbroder begyndte at sige De til ham,
saa snart han var bleven Student.
Man maatte holde paa Formen,
mente han, paa en Tid, da der var
saa lidt Ærbødighed i Ungdommen.
Der var dog altid saa megen Ærbødig-
hed, at det hindrede Forstaaelsen.
Mens Hauch (født 1791) endnu var
Barn, bad hans Fader ham en Gang,
da han havde straffet ham med Urette,
højtidelig om Forladelse. Drengen var
imidtildid saa overvældet af det usæd-
vanlige i Situationen, at han ikke kunde
sige et Ord, blot græde; og Faderen
opfattede dette som stiv Trods, hvilket
endnu mange Aar efter synes at nage
den gamle Digter. K. P. Paludan
Müller (født 1805) huskede det som
noget helt usædvanligt, at hans Moder
— hans Moder! — en Gang, da han
havde stukket sig paa et rustent Søm,
havde taget ham paa Skødet og kær-
tegnet ham.

II.

Den Tvang, som Børnene maatte
paalægge sig i Forældrenes Nær-
værelse, holdt de sig skadesløse for,
naar de kom uden for deres Række-
vidde. Forældrene ansaa det ingen-
lunde for nødvendigt altid at vaage
over deres Børn. „Vi var,“ siger

Christine Sæborg

Kjøbmagergade 16 II
Salon for Frisering, Hovedbade
og Haararbejde.
Telefon 19536.

Mynster, „naar Forældrene var i Sel-
skab og ved andre lignende Lejlig-
heder, ganske overlodte til Tjeneste-
folkene.“ Steffens (født 1773) syntes
heller ikke videre godt om, at Pigen
i hans Hjem havde den Opgave at
opsummere hans Forseelser, som Fade-
ren da ved Lejlighed kvitterede for med
en Generalafstrafning. I en Præstegaard
paa Lolland var der 22 Børn; for ikke
at faa for meget Rend med Dørene,
vønnede man de smaa til at vente
paa Lejlighed og kun passere under
Vingerne paa en voksen eller naar
3-4 af dem var samlede. Under
mindre gode Forhold blev denne Op-
dragelse tit rent ud til Forsømmelse.
Præsten Junge (1798) fortæller saaledes,
at han en Gang fandt en 11aarig Bonde-
dreng dødrukken i en Grøft. Han
vendte tilbage for at undersøge Dreng-
ens Moder herom; men hun svarede
blot: Lad ham ligge, det er ikke
første Gang. Blicher giver i No-
vellen „Ak, hvor forandret“ et trist
men ikke usandfærdigt Billede af en
Præstegaard paa Landet, hvor Fa-
deren staar paa Møddingen, Moderen
i Køkkenet, og Børnene fjøter om,
som de kan bedst.

Medaillen har dog ogsaa en anden
Side: Tjenestefolkene følte den Gang
langt mere Ansvar for Børnene end
nu og havde ofte en gavnlig Indflydelse
paa dem. Grundtvig mindes jo saaledes
med Rørelse den gamle Magdalene,
„som, før man det troede, fra bister
blev mild.“ Hammerich anfører som
dem, der i den tidlige Ungdom havde
paavirket ham ideelt, sin Moder, sin
Barnepike og Oehlenschläger. Under
Trykket fra oven sluttede Søskende
sig ofte meget nær sammen. Brødrene
Ørsted var et Eksempel paa et saa-
dant varmt og inderligt Søskendeven-
skab.

Børnene blev selvhjulpne og nøj-
somme. I det velhavende Hammerich-
ske Hus havde de ikke andet Legetøj,
end hvad de selv forfærdigede, og ikke
andre Lompepenge, end hvad de er-
hvervede ved at undvære Sukker i Te,
de saakaldte Sukkerpenge, som endnu
midt i Aarhundredet var en Indtægts-
kilde for Børn. At man derved be-
røvede dem den væsentlige Næring ved
Teen, tænkte man ikke paa. Fornøjel-
serne var heller ikke overdaadige. Jule-
træer saa man sjældent. General
Holten (født 1817), opdraget ved
Hoffet i Odense, kendte intet saadant.
Hammerich havde kun set et ved en
Fest i den hernyttiske Menighed.
Professordatteren Marie Reinhardt (f.
1819) blev derimod tillige med sine
Søskende hvert Aar overrasket med et
dejligt Juletræ. Der var dog en ka-
rakteristisk Forskel mellem dette og
Nutidens. Børnene fik ogsaa den Gang
smukke Gaver, men ingen tænkte paa,
at de kunde give noget tilbage. Den
Frøbelske Tanke, at Børnenes Vilje
og Handlekraft udvikles ved mange
smaa Indøvelser i praktisk Arbejde,
hører den nye Tid til. Det hed den